

## Система органів охорони довкілля Республіки Польща.

Підготовлено Вікторією Рачинською  
Wiktoria Raczyńska <vikarachinskaya@gmail.com>

Органи охорони довкілля належать до апарату державного управління, створені відповідно до законодавства та в порядку, передбаченому законом, діють від імені та за рахунок держави або від імені та за рахунок одиниці місцевого самоврядування, виконують завдання у сфері охорони довкілля<sup>1</sup>.

Державні органи створені для досягнення конкретних цілей можуть ці цілі досягнути, якщо вони матимуть необхідні повноваження, які поширюються на відповідну територію, а також відповідні структуру та ресурси (людські, матеріально-технічні і фінансові). Завдання державної влади та місцевого самоврядування у сфері охорони довкілля реалізуються лише під час повсякденної діяльності відповідних органів влади. Важливим питанням є правильний поділ цих завдань між окремими органами та співпраця між ними. Завдання держави та місцевого самоврядування в галузі охорони довкілля здійснюються шляхом застосування певних інструментів охорони довкілля.

Польські автори пропонують наступну класифікацію основних інструментів охорони довкілля:

- планування,
- стандарти,
- дозволи,
- оцінка впливу на довкілля,
- економічні інструменти,
- контроль,
- юридична відповідальність,
- участь громадськості в охороні довкілля,
- моніторинг стану довкілля,
- законотворчість.

Повноваження польських органів державного управління у сфері охорони довкілля визначені в різних нормативно-правових актах. В першу чергу, це Закон РП “Про охорону довкілля” від 27 квітня 2001 року (далі — Закон РП “Про охорону довкілля”)<sup>2</sup>, а також ряд законів, які регламентують діяльність органів державної влади і місцевого самоврядування: Закон РП “Про воєводу та державну адміністрацію у воєводстві” від 23 січня 2009 р.<sup>3</sup>, Закон РП “Про самоврядування воєводства” від 5 червня 1998 р.<sup>4</sup>, Закон РП “Про самоврядування повіту” від 5 червня 1998 р.<sup>5</sup>, Закон РП “Про самоврядування гміни” від 8 березня 1990 р.<sup>6</sup>,

---

<sup>1</sup> M. Górski [w:] M. Górski (red.) *Prawo ochrony środowiska*. Wyższa Szkoła Informatyki i Nauk Społeczno-Prawnych w Bydgoszczy, 2006, С. 80.

<sup>2</sup> Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2001 nr 62 poz. 627). З текстом Закону можна ознайомитися за посиланням: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20010620627> (вибрати “*Tekst ujednolicony*”).

<sup>3</sup> Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz.U. 2009 nr 31 poz. 206. З текстом Закону можна ознайомитися за посиланням: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20090310206> (вибрати “*Tekst ujednolicony*”).

<sup>4</sup> Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2018 r. poz. 913). З текстом Закону можна ознайомитися за посиланням: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19980910576> (вибрати “*Tekst ujednolicony*”).

<sup>5</sup> Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2018 r. poz. 995). З текстом Закону можна ознайомитися за посиланням: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19980910578> (вибрати “*Tekst ujednolicony*”).

<sup>6</sup> Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 r. poz. 994). З текстом Закону можна ознайомитися за посиланням: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19900160095> (вибрати

Закон РП “Про інспекцію охорони довкілля” від 20 липня 1991 р.<sup>7</sup>, Закон РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.<sup>8</sup>, Закон РП “Про підтримку чистоти і порядку в гмінах” від 13 вересня 1996 р.<sup>9</sup>, Закон РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.<sup>10</sup>, Закон РП “Про відходи” від 14 грудня 2012 р.<sup>11</sup>, Закон РП “Про територіальне планування та розвиток територій” від 27 березня 2003 р.<sup>12</sup>, Закон РП “Будівельний Кодекс” від 7 липня 1994 р.<sup>13</sup>

Повноваження у сфері охорони довкілля в Польщі мають різні органи державного управління: загальні (центральні та місцеві) та спеціальні (створені виключно з метою охорони довкілля)<sup>14</sup>. У ст. 3 Закону РП “Про охорону довкілля” міститься визначення органів охорони довкілля, яке включає не всі органи, які мають компетенції в цій галузі, а лише ті, сфера повноважень яких була визначена цим Законом. З огляду на існування інших органів, які мають принаймні деякі повноваження у сфері охорони довкілля, в польській науковій літературі вживаються терміни “органи охорони довкілля у широкому сенсі” та “у вузькому сенсі”<sup>15</sup>. Отже, система органів охорони довкілля (в широкому сенсі) в Польщі досить розбудована.

У доктрині прийнято розділяти органи державного управління на центральні та місцеві органи влади; органи державної влади та місцевого самоврядування; а також органи загальної та спеціальної компетенції.

Органи державного управління в галузі охорони довкілля в Польщі становлять не ієрархічну структуру, а скоріше систему незалежних органів державної влади та місцевого самоврядування, кожний з яких наділений конкретними повноваженнями. Ця система представлена в таблиці нижче.

Табл. 1. Органи державного управління у сфері охорони довкілля РП

	Органи загальної компетенції		Органи спеціальної компетенції
	Президент ( <i>Prezydent</i> ; голова держави)		
	<i>Представницькі органи влади</i>	<i>Органи виконавчої влади</i>	

“*Tekst ujednolicony*”).

<sup>7</sup> Ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2016 r. poz. 1688). З текстом Закону можна ознайомитися за посиланням: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19910770335> (вибрати “*Tekst ujednolicony*”).

<sup>8</sup> Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2004 r. nr 92 poz. 880). З текстом Закону можна ознайомитися за посиланням: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20040920880> (вибрати “*Tekst ujednolicony*”).

<sup>9</sup> Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2016 r. poz. 250, 1020, 1250 i 1920). З текстом Закону можна ознайомитися за посиланням: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19961320622> (вибрати “*Tekst ujednolicony*”).

<sup>10</sup> Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (Dz. U. poz. 1566). З текстом Закону можна ознайомитися за посиланням: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20170001566> (вибрати “*Tekst ujednolicony*”).

<sup>11</sup> Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. 2013 poz. 21). З текстом Закону можна ознайомитися за посиланням: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20130000021> (вибрати “*Tekst ujednolicony*”).

<sup>12</sup> Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2003 nr 80 poz. 717). З текстом Закону можна ознайомитися за посиланням: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20030800717> (вибрати “*Tekst ujednolicony*”).

<sup>13</sup> Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2016 r. poz. 290, 961, 1165, 1250 i 2255).

<sup>14</sup> Ст. 376 та 377 Закону РП “Про охорону довкілля”.

<sup>15</sup> *Prawo ochrony środowiska. Podręcznik*, J. Jendroška, M. Bar, Centrum prawa ekologicznego, Wrocław 2005, С. 544.

Загальнодержавні	Парламент ( <i>Sejm i Senat</i> )	Рада Міністрів ( <i>Rada Ministrów</i> ; Уряд), Міністр державної оборони ( <i>Minister Obrony Narodowej</i> ), Міністр економіки ( <i>Minister Gospodarki</i> ), Міністр внутрішнього водного транспорту ( <i>Minister właściwy do spraw żeglugi śródlądowej</i> ), Головний санітарний інспектор ( <i>Główny Inspektor Sanitarny</i> ).	Міністр охорони довкілля ( <i>Minister właściwy do spraw środowiska</i> ), Міністр управління водними ресурсами ( <i>Minister właściwy do spraw gospodarki wodnej</i> ); Генеральний директор охорони довкілля ( <i>Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska</i> ), Головний інспектор охорони довкілля ( <i>Główny Inspektor Ochrony Środowiska</i> ), керівник головного управління охорони природи ( <i>Główny Konserwator Przyrody</i> ), директор державного управління водними ресурсами “Польські води” ( <i>Prezes Wód Polskich</i> ), директор управління морськими ресурсами ( <i>dyrektor urzędu morskiego</i> ) <sup>16</sup> .
Воєводства <sup>17</sup>	Самоврядні органи Сеймік воєводства ( <i>sejmik województwa</i> ), маршал воєводства ( <i>marszałek województwa</i> )	Воєвода ( <i>wojewoda</i> ) <sup>18</sup>	Регіональні директори охорони довкілля ( <i>regionalni dyrektorzy ochrony środowiska</i> ), Воєводські інспектори охорони довкілля ( <i>wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska</i> ), воєводські санітарні лікарі ( <i>państwowi wojewódzcy inspektorzy sanitarni</i> ), керівник регіонального

<sup>16</sup> Нижчі органи управління водними ресурсами утворені відповідно до гідрографічного районування, а не на основі загального адміністративно-територіального устрою держави і тому їх система не представлена в таблиці, а буде обговорена окремо в кінці статті.

<sup>17</sup> Адміністративно-територіальна одиниця РП найвищого рівня від 1990 р., від 1999 також одиниця місцевого самоврядування. На даний момент Польща поділена на 16 воєводств. Статус воєводства в Польщі регулюється Законом “Про самоврядування воєводства” від 5 червня 1998 р. (*ustawa o samorządzie województwa z dnia 5 czerwca 1998 (Dz.U. z 2018 r. poz. 913)*).

<sup>18</sup> Воєвода - головний орган державної влади на регіональному рівні та представник центральної влади та керівник органів державної влади у воєводстві.

			управління охорони природи ( <i>regionalny konserwator przyrody</i> ).
Повіт <sup>19</sup>	Рада повіту ( <i>Rada powiatu</i> ), староста ( <i>starosta</i> )	-	Повітові санітарні лікарі ( <i>państwowi powiatowi inspektorzy sanitarni</i> )
Гміна <sup>20</sup>	Рада гміни ( <i>Rada gminy</i> ), вїйт, бурмістр, президент міста ( <i>wójt, burmistrz, prezydent miasta</i> )	-	-

Безумовно, деякі повноваження більш доцільно здійснювати на загальнонаціональному рівні, а інші - на місцевому рівні.

Територіальний розподіл компетенцій польських органів державного управління варто окремо проаналізувати. Його характерною рисою є значна децентралізація з огляду на вимагання ЄС приймати рішення з максимально можливою повагою принципу відкритості та якнайближче до громадян<sup>21</sup>. Децентралізація влади відбулася внаслідок трансформації системи державного управління Польщі протягом останніх двадцяти років. Це був процес передачі повноважень центральних органів влади на місцевий та регіональний рівні, відновлення органів місцевого самоврядування, розвитку неурядових організацій та посилення контролю громадськості за діяльністю органів влади.

Реформою 1998 р. поділено місцеві органи влади на підпорядковані воєводі і підпорядковані безпосередньо відомчим міністрам. Даний поділ впроваджено з метою зменшення прямого впливу центральних органів влади на виконання завдань на місцевому рівні, і в результаті їх зосередження на виконанні стратегічних функцій.

Представлена в таблиці актуальна система органів місцевого управління діє від 1 січня 1999 р. Органи, з яких складається система, незалежні один від одного в реалізації своїх повноважень в рамках виділених бюджетів, як правило вони не підпорядковані один одному (не ієрархічна структура).

Подальші значні зміни в розподілі повноважень органів державного управління відбулися внаслідок прийняття Закону від 27 квітня 2001 р. “Про охорону довкілля”. Більшість повноважень щодо видачі дозволів на реалізацію господарської діяльності до прийняття цього Закону належала воєводі. Від 1 жовтня 2001 р. значна частина цих повноважень була передана старостам; змінилася також компетенція вїїтів, бурмістрів та президентів міста.

До Закону “Про охорону довкілля” були внесені зміни 1 січня 2008 р., внаслідок яких майже всі повноваження в сфері охорони довкілля, які ще залишалися у воєводи, були передані маршалу воєводства і сейміку воєводства<sup>22</sup>.

<sup>19</sup> Повіт - одиниця місцевого самоврядування та адміністративного поділу другого рівня. На момент написання даної статті в Польщі нараховується 314 повітів і 66 міст на правах повітів. Статус повіту регулюється Законом “Про самоврядування повіту” від 5 червня 1998 р. (*ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym* (Dz.U. z 2018 г. poz. 995).

<sup>20</sup> Від 1990 це базова адміністративно-територіальна одиниця в Польщі. На момент написання статті в Польщі було біля 2,5 тис. гмін. Статус гміни регулюється Законом “Про самоврядування гміни” від 8 березня 1990 р. (*ustawa z dnia 8 marca 1990 г. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2018 г. poz. 994).

<sup>21</sup> Стаття 1 Договору про Європейський Союз від 07.02.1992. Офіційний вісник Європейського Союзу, 26.10.2012, С 326/13

<sup>22</sup> М. Górski [w:] *Prawo ochrony środowiska. Komentarz*, Warszawa 2011, С. 1248.

На сьогоднішній день ст. 378 Закону “Про охорону довкілля” більшість завдань у сфері охорони довкілля покладає на старосту. Інші повноваження надані на основі виключень, які базуються на предметних критеріях.

Створеним в 2008 році, органам охорони довкілля - генеральному директору з охорони довкілля та регіональним директорам з охорони довкілля - передані деякі повноваження, які раніше належали воєводам. Наприклад, повноваження, передбачені в Законі від 13 квітня 2007 р. “Про запобігання і відшкодування шкоди довкіллю”<sup>23</sup>, Законі від 16 квітня 2004 р. “Про охорону природи”<sup>24</sup>. Створення цих органів оцінюється в літературі як «крок до відокремлення питань охорони довкілля в руках спеціалізованих органів». Однак критикується визначення обсягу повноважень цих органів, а саме зазначається, що визначені вони досить довільно, що не сприяє охороні довкілля як цілісного об'єкту, пропонується переглянути розподіл компетенції органів охорони довкілля на основі більш загальної і єдиної концепції<sup>25</sup>.

Прикладом повноважень, що базуються на предметних критеріях, є ч. 2 ст. 378 Закону “Про охорону довкілля”, згідно з якою до компетенцій регіонального директора охорони довкілля належить діяльність і події на земельних ділянках оборонного призначення. Разом з цим в літературі критикується виділення таких діяльності і подій, оскільки вони зустрічаються відносно рідко, а прийняття рішень з їх приводу вимагає ангажування працівників, які володіють спеціальними фаховими знаннями<sup>26</sup>.

Аналогічним чином, критикується визначення компетенції маршала воєводства в п. 1 ч. 2а ст. 378 Закону “Про охорону довкілля” за допомогою використання терміна «планована діяльність, яка може мати значний вплив на довкілля у кожному разі, в розуміння Закону від 3 жовтня 2008 р. “Про доступ до інформації про довкілля та його охорону, участь громадськості в охороні довкілля та оцінку впливу на довкілля”»<sup>27</sup> (далі - Закон РП “Про ОВД”). Практичні труднощі в застосуванні такого формулювання можуть виникнути з огляду на те, що “планована діяльність” розуміється як намір, а не реалізований об'єкт. Тому пропонується, щоб визначення з Закону РП “Про ОВД” використовувалося лише для цілей цього Закону, а не для Закону РП “Про охорону довкілля”<sup>28</sup>.

Останні значні зміни в структурі органів управління у сфері охорони довкілля полягають на створенні державного управління водними ресурсами “Польські води” (*Państwowe Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie”*). Даний орган утворений Законом РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р. і почав діяти від 1 січня наступного року. “Польські води” розпоряджаються водними ресурсами, які перебувають у державній власності (крім судноплавних річок, головним призначенням яких є переміщення водного транспорту). Цей орган є правонаступником Національного управління водними ресурсами (*Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej*) та семи управлінь водними ресурсами (які діяли у семи водних регіонах). Зміни пов'язані між іншим з новим поділом держави на суббасейни і утворенням нових органів управління водними ресурсами, про що мова в кінці статті. Крім цього “Польські води” співпрацюють з органами місцевого самоврядування гмін у сфері забезпечення води для побутових та сільськогосподарських потреб; передані їм також завдання, пов'язані з управлінням водними ресурсами, від Національного фонду охорони довкілля та водного господарства (*Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej*), наприклад:

<sup>23</sup> Dz.U. 2007 nr 75 poz. 493.

<sup>24</sup> Dz.U. 2004 nr 92 poz. 880.

<sup>25</sup> Prawo ochrony środowiska dla praktyków, Wydawnictwo Verlag Dashofer Sp. z o.o., 2014, część 3, rozdział 5, podrozdział 4.1, str. 2.

<sup>26</sup> M. Górski [w:] *Prawo ochrony środowiska. Komentarz*, Warszawa 2011, C. 1261.

<sup>27</sup> Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199 poz. 1227, із змінами).

<sup>28</sup> M. Górski [w:] *Prawo ochrony środowiska. Komentarz*, Warszawa 2011, C. 1262.

розробка планів управління водними ресурсами, планів управління ризиками повеней, планів протидії наслідкам посухи та ведення водного кадастру; охорона водних ресурсів країни; “Польські води” отримали також деякі повноваження щодо видачі дозволів на водокористування, які раніше належали маршалу та старості.

Безсумнівно, структура державних органів, наділених повноваженнями у сфері охорони довкілля, в кожній країні залежить від історичних умов, загальної адміністративної та правової культури, традицій і т.д. Тим не менш, аналіз актуальної польської системи органів охорони довкілля може бути корисним під час розгляду можливих напрямків розвитку відповідної української системи.

Аналіз цей представлений у такому порядку: від центральних органів до місцевих, від органів із загальними компетенціями до органів із спеціальними.

Отже, **Рада Міністрів** приймає нормативно-правові акти, між іншим, у сфері охорони довкілля. Наприклад:

1) визначає види діяльності, які можуть мати значний вплив на довкілля у кожному разі (пол. *«przesięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko»*), та такі, які можуть мати такий вплив потенційно (пол. *«przesięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko»*)<sup>29</sup>;

2) затверджує Національний план поводження з відходами<sup>30</sup>.

**Прем'єр-міністр** у сфері охорони довкілля головним чином наділений повноваженнями щодо призначення керівників нижчих органів влади. Наприклад, Прем'єр-міністр:

- призначає (на подання Міністра охорони довкілля) генерального директора з охорони довкілля, головного інспектора з охорони довкілля та звільняє їх з посад<sup>31</sup>,

- призначає на посаду та звільняє з посади (на подання Міністра охорони довкілля) керівника головного управління охорони природи (*Głównego Konserwatora Przyrody*)<sup>32</sup>,

- призначає воєводу на основі подання Міністра державного управління та звільняє воєводу з посади<sup>33</sup>.

#### **Міністр охорони довкілля:**

1) затверджує:

1.1) положення про встановлення району особливої охорони птахів та району особливої охорони природних оселищ (за погодженням з іншими відповідними міністрами)<sup>34</sup>,

1.2) положення про ведення Єдиного Реєстру охоронюваних територій та об'єктів<sup>35</sup>,

1.3) положення про види і природні оселища, які вимагають охорони шляхом встановлення спеціальної природоохоронної зони *Natura 2000*<sup>36</sup>,

1.4) 20-річний план охоронюваних заходів щодо спеціальної природоохоронної зони *Natura 2000*<sup>37</sup>,

1.5) положення про національний природний парк (і про стягнення оплати за вхід на

---

<sup>29</sup> Цей обов'язок визначено у ст. 60 Закону РП “Про ОВД”. Він реалізований шляхом затвердження чинного Розпорядження Ради Міністрів «Про види діяльності, які можуть мати значний вплив на довкілля» від 9 листопада 2010 р. (rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2010 r. Nr 213 poz. 1397).

<sup>30</sup> Ч. 1 ст. 36 Закону РП “Про відходи” від 14 грудня 2012 р.

<sup>31</sup> Ч. 1 ст. 126 Закону РП “Про ОВД”, ч. 3 ст. 4 Закону РП “Про інспекцію охорони довкілля”.

<sup>32</sup> Ч. 2 ст. 92 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>33</sup> Ч. 1 ст. 6 Закону РП “Про воєводу та державну адміністрацію у воєводстві”.

<sup>34</sup> Ст. 47-50, ч. 4 ст. 52а Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>35</sup> Ч. 1а ст. 113 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>36</sup> Ст. 26 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>37</sup> Ч. 2 ст. 47а Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

територію цього парку) і про типи природних заповідників<sup>38</sup>,  
1.6) положення про порядок встановлення пам'яток природи<sup>39</sup>,  
1.7) положення про перелік видів тварин, рослин і грибів, які підлягають охороні (за погодженням з іншими відповідними міністрами)<sup>40</sup>,  
1.8) положення про порядок ведення зоологічного саду<sup>41</sup>,  
1.9) положення про встановлення оплати за вирубку дерев і кущів<sup>42</sup>,  
1.10) положення про професійні кваліфікації працівників національних природних та ландшафтних парків та їх соціально-фінансове забезпечення<sup>43</sup>,  
1.11) (за погодженням з міністром охорони здоров'я) положення про умови та спосіб визнання відходів епідемічно небезпечними відходами<sup>44</sup>.  
1.12) перелік відходів з поділом на групи, підгрупи, види та з відокремленням небезпечних відходів, а також спосіб поводження з ними<sup>45</sup>,  
1.13) критерії визначення предмету чи речовини побічним продуктом<sup>46</sup>,  
1.14) (за погодженням з міністром транспорту та річкового судноплавства) вимоги щодо перевезення відходів<sup>47</sup>,  
1.15) умови зберігання відходів<sup>48</sup>,  
1.16) вимоги до переробки відходів<sup>49</sup>,  
1.17) порядок підготовки воєводського плану поводження з відходами<sup>50</sup>  
1.18) (за погодженням з міністром сільського господарства) умови використання рідких побутових відходів відходів, які можуть використовуватися на земельних ділянках сільськогосподарського призначення<sup>51</sup>,  
1.15) вимоги щодо розміщення і ведення місць чи об'єктів зберігання відходів<sup>52</sup>,  
1.16) (разом з іншими зацікавленими міністрами) способи встановлення охоронних зон навколо об'єктів, які створюють небезпеку серйозних промислових аварій<sup>53</sup>,  
1.17) (за погодженням з міністром охорони здоров'я) способи оцінки рівнів концентрації забруднюючих речовин в атмосферному повітрі<sup>54</sup>,

2) здійснює загальне керівництво деякими аспектами охорони природи напр.:

2.1) отримує інформацію про виконану природну компенсацію з огляду на заподіяння шкоди зоні *Natura 2000* у зв'язку з необхідністю охорони важливого суспільного інтересу<sup>55</sup>,

2.2) призначає на посаду і звільняє з посади директора національного природного парку, є органом другої інстанції в стосунку до нього; затверджує положення про конкретний національний природний парк, контролює дотримання законодавства у сфері охорони

---

<sup>38</sup> Ч. 5 ст. 19, ч. 10 ст. 12, 14 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>39</sup> Ч. 3 ст. 40 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>40</sup> Ст. 47-50, ч. 4 ст. 52а Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>41</sup> Ст. 70 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>42</sup> Ч. 4б ст. 85 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>43</sup> Ч. 4 і 5 ст. 103, ч. 6 ст. 107 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>44</sup> Ч. 5 ст. 3 Закону РП “Про відходи” від 14 грудня 2012 р.

<sup>45</sup> Ч. 3 ст. 4, ч. 2 ст. 33 Закону РП “Про відходи” від 14 грудня 2012 р.

<sup>46</sup> Ч. 3 ст. 4 Закону РП “Про відходи” від 14 грудня 2012 р.

<sup>47</sup> Ч. 7 ст. 24 Закону РП “Про відходи” від 14 грудня 2012 р.

<sup>48</sup> Ч. 7 ст. 25 Закону РП “Про відходи” від 14 грудня 2012 р.

<sup>49</sup> Ч. 3 ст. 33 Закону РП “Про відходи” від 14 грудня 2012 р.

<sup>50</sup> Ст. 40 Закону РП “Про відходи” від 14 грудня 2012 р.

<sup>51</sup> Ч. 13 ст. 96 Закону РП “Про відходи” від 14 грудня 2012 р.

<sup>52</sup> Ч. 6 ст. 124 Закону РП “Про відходи” від 14 грудня 2012 р.

<sup>53</sup> Ст. 73а Закону РП “Про охорону довкілля”.

<sup>54</sup> Ч. 3 ст. 90 Закону РП “Про охорону довкілля”.

<sup>55</sup> Ч. 5 ст. 35 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

національних природних парків<sup>56</sup>,

2.3) видає дозволи (у певних ситуаціях) на виконання певних дій, які заборонені законом на території національного природного парку — після отримання висновку директора цього парку<sup>57</sup>,

2.4) є органом другої інстанції щодо рішень директора національного природного парку<sup>58</sup>,

2.5) призначає на посаду і звільняє з посади членів Ради Охорони Природи (дорадчий орган при Міністрі охорони довкілля)<sup>59</sup>,

2.6) призначає на посаду заступників генерального директора з охорони довкілля та Головного інспектора охорони довкілля (на його подання) і звільняє їх з посад<sup>60</sup>;

2.7) готує та передає Раді Міністрів проект Національного плану поводження з відходами (разом з Міністром водного господарства), а також звіт з реалізації<sup>61</sup>,

3) є органом управління відповідальним за імплементацію Регламенту Ради (ЄС) від 9 грудня 1996 № 338/97 “Про захист видів дикої фауни і флори шляхом регулювання торгівлі представниками таких видів” (ОВ L 61, 3.3.1997, С. 1)<sup>62</sup>.

**Керівник головного управління охорони природи** є віце-міністром з питань охорони природи, лісового та мисливського господарства, за допомогою якого Міністр охорони довкілля виконує завдання у сфері охорони природи<sup>63</sup>.

Вищезгаданий утворений біля 10 років тому спеціальний центральний орган виконавчої влади у сфері охорони довкілля - **Генеральний директор з охорони довкілля** — підлеглий і підконтрольний Міністру охорони довкілля<sup>64</sup>.

Генеральний директор з охорони довкілля реалізує такі основні завдання<sup>65</sup>:

1) контроль інвестиційного процесу: бере участь в процедурі оцінки впливу планованої діяльності на довкілля. При Генеральному директору з охорони довкілля діє консультативно-дорадчий орган у сфері оцінки впливу на навколишнє середовище - **Національна комісія з оцінки впливу на довкілля** (*Krajowa Komisja do spraw Ocen Oddziaływania na Środowisko*)<sup>66</sup>;

2) контроль у сфері запобігання шкоди та відшкодування шкоди заподіяної довкіллю;

3) збір даних, контроль і підготовка інформації щодо спеціальної природоохоронної зони *Natura 2000*, інших охоронюваних територій:

3.1) у сфері охорони спеціальної природоохоронної зони *Natura 2000*, напр.:

3.1.1) підготовка списку територій, які належать до цієї зони<sup>67</sup> (цей список передається Міністром охорони довкілля до відповідних органів ЄС),

3.1.2) контроль за виконанням цілей охорони цієї зони (у т.ч. отримання даних моніторингу стану довкілля у цій зоні)<sup>68</sup>,

---

<sup>56</sup> Ч. 2 ст. 8с, ст. 8f і ст. 9, ч. 2 ст. 94 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>57</sup> Ч. 3 ст. 15, ч. 2б ст. 56 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>58</sup> Ч. 2 ст. 94 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>59</sup> Ч. 1б ст. 96 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>60</sup> Ч. 2 ст. 126 Закону РП “Про ОВД”, ч. 4 ст. 4 Закону РП “Про Інспекцію охорони довкілля” від 20 липня 1991 р.

<sup>61</sup> Ч. 1 ст. 36, ч. 3 ст. 39 Закону РП “Про відходи” від 14 грудня 2012 р.

<sup>62</sup> Ч. 1 ст. 61 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>63</sup> Ч. 1 ст. 92 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>64</sup> Ст. 121 Закону РП “Про ОВД”.

<sup>65</sup> Більшість з них передбачена в ч. 1 ст. 127 Закону РП “Про ОВД”.

<sup>66</sup> Ч. 1 і 2 ст. 130 Закону РП “Про ОВД”.

<sup>67</sup> Ч. 1 ст. 27 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>68</sup> Ст. 31 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.



- 3.1.3) передача до Європейської Комісії звітів щодо охорони зони *Natura 2000*<sup>69</sup>,
- 3.1.4) надання вказівок щодо реалізації охоронних заходів у цій зоні<sup>70</sup>,
- 3.1.5) перевірка компенсаційних заходів, які планується виконати з огляду на заподіяння шкоди зоні *Natura 2000* у зв'язку з необхідністю охорони важливого суспільного інтересу<sup>71</sup>;
- 3.2) у сфері інших охоронюваних територій та об'єктів, напр.:
- 3.2.1) веде Єдиний Реєстр охоронюваних територій та об'єктів<sup>72</sup>,
- 3.2.2) видача дозволу (у певних ситуаціях) на виконання певних дій, які заборонені законом на території природного заповідника — після отримання висновку відповідного регіонального директора з охорони довкілля<sup>73</sup>,
- 3.2.3) отримання інформації щодо стану інших охоронюваних територій та об'єктів, надання рекомендацій щодо вжиття заходів у сфері їх подальшої охорони<sup>74</sup>,
- 3.2.4) видача дозволів на реалізацію дій з охоронюваними видами рослин і тварин<sup>75</sup>,
- 3.2.5) підготовка програм охорони видів рослин, тварин і грибів, які знаходяться під загрозою зникнення<sup>76</sup>,
- 3.2.6) надання, зміна та скасування дозволів на утворення та ведення зоологічного чи ботанічного саду<sup>77</sup>,
- 3.2.7) нагляд за виконанням виданих ним дозволів<sup>78</sup>.
- 4) збір даних, контроль і підготовка інформації щодо оцінки впливу на довкілля;
- 5) участь у стратегічних оцінках впливу на довкілля (надання висновку та погодження документів державного планування, які приймаються центральними органами влади)<sup>79</sup>;
- 6) участь у транскордонній оцінці впливу на довкілля;
- 7) виконання завдань, пов'язаних з участю організацій в системі екологічного менеджменту та аудиту (EMAS) відповідно до Закону РП “Про Національну систему екологічного менеджменту та аудиту (EMAS)” від 15 липня 2011 р.,
- 8) прийняття **рішення про екологічні умови реалізації планованої діяльності**<sup>80</sup> та проведення процедури оцінки впливу на довкілля для планованого будівництва об'єктів атомної енергетики<sup>81</sup>, про які йдеться в Законі РП “Про об'єкти ядерної енергетики і супутні об'єкти” від 29 червня 2011 р.<sup>82</sup>,

<sup>69</sup> Ст. 38 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>70</sup> Ст. 32 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>71</sup> Ч. 4 ст. 35 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>72</sup> Ст. 113 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>73</sup> Ч. 4 ст. 15 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>74</sup> Ст. 45а Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>75</sup> Ст. 51 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>76</sup> Ч. 1 ст. 57 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>77</sup> Ч. 1 ст. 67, ч. 1 ст. 68 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>78</sup> Ч. 2г ст. 120 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>79</sup> Ст. 57 Закону РП “Про ОВД”.

<sup>80</sup> *Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach*, скорочено - «*decyzja środowiskowa*». На її підставі видається дозвіл на реалізацію планованої діяльності (укр. рішення про провадження планованої діяльності), якщо такий потрібен (ст. 86 Закону РП “Про ОВД”).

До початку 2017 р. законодавство не встановлювало конкретних санкцій за невиконання цього рішення (на відміну, наприклад, від дозволу на будівництво).

Законом “Про внесення змін до Закону від 3 жовтня 2008 р. “Про доступ до інформації про довкілля та його охорону, участь громадськості в охороні довкілля та оцінку впливу на довкілля” та деяких інших законів” від 9 жовтня 2015 р. (ustawa z dnia 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2015 poz. 1936) були внесені зміни до Закону РП “Про ОВД”, згідно з якими введено можливість накладення воєvodськими інспекторами охорони довкілля адміністративних штрафів за невиконання вимог рішення про екологічні умови реалізації планованої діяльності (глава VIIа Закону РП “Про ОВД”).

<sup>81</sup> Ч. 3а ст. 61, п. 1а ч. 1 ст. 75 Закону РП “Про ОВД”.

<sup>82</sup> Ustawa z dnia 29 czerwca 2011 r. o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie obiektów energetyki

9) ведення реєстру історично забруднених земель<sup>83</sup>.

Генеральний директор з охорони довкілля призначає на посаду та звільняє з посади регіональних директорів з охорони довкілля та їх заступників<sup>84</sup>.

**Головний інспектор охорони довкілля** є центральним органом державної влади, нагляд за діяльністю якого здійснює Міністр охорони довкілля<sup>85</sup>.

Основним завданням Головного інспектора охорони довкілля і очолюваної ним **інспекції** є контроль за дотриманням вимог природоохоронного законодавства, а також моніторинг, оцінка стану довкілля та ведення бази даних про стан довкілля<sup>86</sup>. Головний інспектор охорони довкілля є органом другої інстанції в стосунку до воєводського інспектора охорони довкілля<sup>87</sup>.

Під час здійснення контрольних заходів Головний інспектор та підлеглі йому інспектори мають право входу на ділянку, на якій ведеться господарська діяльність, та до транспортних засобів; а на ділянку, на якій не ведеться господарська діяльність, - протягом 24 годин на добу; здійснення замірів і відбору проб, доступу до відповідної документації<sup>88</sup>. Суб'єкт господарювання попереджається про здійснення планованих контрольних заходів за 7-30 днів до їх безпосереднього здійснення<sup>89</sup>. У випадку загрози життю та здоров'ю людей чи охороні довкілля такі контрольні заходи можуть здійснюватися без попередження<sup>90</sup>. Участь у контрольних заходах інспекції охорони довкілля можуть брати працівники поліції<sup>91</sup>. За результатами цих заходів інспектор з огляду на потребу охорони довкілля може вимагати від суб'єкта господарювання вчинення відповідних дій, у тому числі тимчасове припинення діяльності, внаслідок якої може бути заподіяна значна шкода довкіллю, або яка не виконує вимог законодавства у сфері охорони довкілля<sup>92</sup>. Органи інспекції охорони довкілля підтримують державне обвинувачення у суді під час розгляду справ, які належать до їх компетенції<sup>93</sup>.

Інспекція охорони довкілля контролює виконання умов, які накладені в дозволах на використання природних ресурсів<sup>94</sup>.

Переходячи на регіональний рівень слід згадати наступний орган виконавчої влади.

**Воєвода** є представником Ради Міністрів у воєводстві, керівником об'єднаної системи органів державного управління, яка йому підпорядкована<sup>95</sup> (керує, координує і контролює її

---

jądrowej oraz inwestycji towarzyszących (Dz.U. 2011 nr 135 poz. 789).

<sup>83</sup> Ст. 101с Закону РП "Про охорону довкілля".

<sup>84</sup> Ч. 1 і 2 ст. 130 Закону РП "Про ОВД".

<sup>85</sup> Ст. 3а Закону РП "Про Інспекцію охорони довкілля" від 20 липня 1991 р.

<sup>86</sup> Ст. 1, ч. 1 ст. 4 Закону РП "Про Інспекцію охорони довкілля" від 20 липня 1991 р.; ст. 25-29 Закону РП "Про охорону довкілля".

<sup>87</sup> Ст. 8 Закону РП "Про Інспекцію охорони довкілля" від 20 липня 1991 р.

<sup>88</sup> Ст. 9 Закону РП "Про Інспекцію охорони довкілля" від 20 липня 1991 р.

<sup>89</sup> Ст. 79 Закону РП "Про свободу здійснення господарської діяльності" від 2 липня 2004 р. Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. 2004 nr 173 poz. 1807). З текстом Закону можна ознайомитися за посиланням: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20041731807> (вибрати "Tekst ujednolicony").

<sup>90</sup> Ст. 12b Закону РП "Про Інспекцію охорони довкілля" від 20 липня 1991 р.; ч. 2 ст. 79 Закону РП "Про свободу здійснення господарської діяльності" від 2 липня 2004 р.

<sup>91</sup> Ст. 10а Закону РП "Про Інспекцію охорони довкілля" від 20 липня 1991 р.

<sup>92</sup> Ст. 12 Закону РП "Про Інспекцію охорони довкілля" від 20 липня 1991 р.

<sup>93</sup> Ст. 14 Закону РП "Про Інспекцію охорони довкілля" від 20 липня 1991 р.

<sup>94</sup> П. 1 ч. 1 ст. 2 Закону РП "Про Інспекцію охорони довкілля" від 20 липня 1991 р.

<sup>95</sup> Ст. 3 Закону РП "Про воєводу та державну адміністрацію у воєводстві" від 23 січня 2009 р.

діяльність, забезпечує належні умови роботи цієї системи і несе відповідальність за її роботу)<sup>96</sup>.

Воєвода здійснює нагляд за діяльністю органів державного управління у воєводстві з точки зору законності, доцільності, ретельності, економічної виправданості<sup>97</sup>, а також нагляд за органами місцевого самоврядування з точки зору законності їх дій<sup>98</sup>.

Прем'єр-міністр (*Prezes Rady Ministrów*) керує діяльністю воєводи: надає йому обов'язкові до виконання вказівки, отримує звіти з його діяльності і оцінює її з точки зору відповідності урядовій політиці<sup>99</sup>. За законністю діяльності воєводи нагляд здійснює Міністр державної адміністрації (*Minister właściwy do spraw administracji publicznej*)<sup>100</sup>.

Воєвода може делегувати свої повноваження органам місцевого самоврядування<sup>101</sup>.

Воєвода призначає на посаду та звільняє з посади воєводського інспектора з охорони довкілля за згодою головного інспектора з охорони довкілля<sup>102</sup>.

Непідпорядковані воєводі органи державного управління у воєводстві щорічно інформують воєводу про їх діяльність на території воєводства<sup>103</sup>.

Воєвода є органом другої інстанції в стосунку до рішень старости щодо заяв про видачу дозволу на будівництво, а також уповноважений приймати рішення щодо такої заяви як орган першої інстанції щодо будівель, які плануються на землях залізничного транспорту, на земельних ділянках оборонного призначення, морських портів, територіального моря, виключної морської економічної зони, гідротехнічних і меліораційних споруд і каналів, публічних аеропортів, публічних доріг, вітрових електростанцій і т. д.<sup>104</sup>.

**До органів самоврядування воєводства належать:**

- сеймік (виборний представницький колегіальний орган на рівні воєводства, до компетенції якого належить прийняття нормативно-правових актів місцевого значення та здійснення контролю)<sup>105</sup> і

- маршал (виконавчий орган)<sup>106</sup>.

Органи самоврядування воєводства виконують публічні завдання на рівні воєводства, які не належать до компетенції органів виконавчої влади на рівні воєводства<sup>107</sup>. При цьому самоврядні органи на рівні воєводства не мають контрольних повноважень щодо органів гміни чи повіту, не є органами другої інстанції щодо їх рішень; органи самоврядування гміни і повіту незалежні від них<sup>108</sup>. Органи самоврядування воєводства можуть делегувати свої повноваження органам місцевого самоврядування нижчого рівня<sup>109</sup>. Самоврядні органи воєводства покликані між іншим берегти навколишнє природне середовище<sup>110</sup>. Сеймік затверджує стратегію розвитку воєводства і план територіального розвитку<sup>111</sup>. Маршал приймає рішення щодо індивідуальних справ, органом другої інстанції є вищезгаданий

<sup>96</sup> Ст. 51 Закону РП “Про воєводу та державну адміністрацію у воєводстві” від 23 січня 2009 р.

<sup>97</sup> Ст. 28 Закону РП “Про воєводу та державну адміністрацію у воєводстві” від 23 січня 2009 р.

<sup>98</sup> Ст. 3 Закону РП “Про воєводу та державну адміністрацію у воєводстві” від 23 січня 2009 р.

<sup>99</sup> Ч. 1 і 2 ст. 8 Закону РП “Про воєводу та державну адміністрацію у воєводстві” від 23 січня 2009 р.

<sup>100</sup> Ч. 3 ст. 8 Закону РП “Про воєводу та державну адміністрацію у воєводстві” від 23 січня 2009 р.

<sup>101</sup> Ст. 20 Закону РП “Про воєводу та державну адміністрацію у воєводстві” від 23 січня 2009 р.

<sup>102</sup> Ч. 1 ст. 8 Закону РП “Про воєводу та державну адміністрацію у воєводстві” від 23 січня 2009 р.

<sup>103</sup> Ст. 58 Закону РП “Про воєводу та державну адміністрацію у воєводстві” від 23 січня 2009 р.

<sup>104</sup> Ч. 3 ст. 82 Закону РП “Будівельний Кодекс” від 7 липня 1994 р.

<sup>105</sup> Ст. 15, 16 Закону РП “Про самоврядування воєводства” від 5 червня 1998 р.

<sup>106</sup> Ст. 43 Закону РП “Про самоврядування воєводства” від 5 червня 1998 р.

<sup>107</sup> Ч. 2 ст. 2 Закону РП “Про самоврядування воєводства” від 5 червня 1998 р.

<sup>108</sup> Ст. 4 Закону РП “Про самоврядування воєводства” від 5 червня 1998 р.

<sup>109</sup> Ст. 8 Закону РП “Про самоврядування воєводства” від 5 червня 1998 р.

<sup>110</sup> Ст. 11, п. 8 ч. 1 ст. 14 Закону РП “Про самоврядування воєводства” від 5 червня 1998 р.

<sup>111</sup> П. 2 і 3 ст. 18 Закону РП “Про самоврядування воєводства” від 5 червня 1998 р.

самоврядний апеляційний колегіум<sup>112</sup>. Крім цього нагляд за діяльністю органів самоврядування воєводства здійснює Прем'єр-міністр і воєвода (щодо відповідності вимогам законодавства), а також регіональна рахункова палата (*regionalna izba obrachunkowa*) (щодо фінансових питань)<sup>113</sup>.

#### **Сеймік воєводства:**

- 1) затверджує воєводський план поводження з відходами<sup>114</sup>,
- 2) затверджує план охорони атмосферного повітря<sup>115</sup>,
- 3) затверджує план термінових заходів щодо усунення ризику, який виникає з перевищення допустимого рівня забруднюючих речовин в атмосферному повітрі<sup>116</sup>,
- 4) приймає рішення з інших питань місцевого значення (напр., щодо заборони розміщення деяких типів установок спалювання палива<sup>117</sup>).

#### **Маршал воєводства:**

1) виконує повноваження щодо “планованої діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля у кожному разі” та діяльності, яка розміщується на території об'єктів, на яких така діяльність ведеться<sup>118</sup> (напр., видає дозвіл на збір і переробку відходів щодо таких виді діяльності),

2) видає дозвіл на збір і переробку відходів щодо відходів, які використовуються для заповнення ділянок, рельєф яких був змінений (крім небезпечних відходів)<sup>119</sup>,

3) видає інтегрований дозвіл та дозвіл на збір і переробку відходів щодо установок з переробки побутових відходів<sup>120</sup>,

4) видає свідоцтво, що підтверджує кваліфікацію у сфері поводження з відходами<sup>121</sup>,

5) видає дозвіл на збір епідемічно небезпечних медичних та ветеринарних відходів<sup>122</sup>,

6) видає дозвіл на спалювання відходів за межами спеціально призначених для цього установок<sup>123</sup>,

7) видає наказ щодо негайного усунення порушень законодавства чи виданого ним дозволу, а у випадку невиконання такого наказу скасовує виданий дозвіл<sup>124</sup>,

8) веде Базу даних про товари, упакування та поводження з відходами<sup>125</sup> та Реєстр суб'єктів, які продукують, ввозять на територію держави товари, товари в упакуванні та здійснюють поводження з відходами (у тому числі власників відходів, які мають інтегрований дозвіл, дозвіл на утворення відходів, дозвіл на збір і перетворення відходів,

---

<sup>112</sup> Ч. 2а і 3 ст. 46 Закону РП “Про самоврядування воєводства” від 5 червня 1998 р.

<sup>113</sup> Ст. 78-79 Закону РП “Про самоврядування воєводства” від 5 червня 1998 р.

<sup>114</sup> Ст. 40 Закону РП “Про відходи” від 14 грудня 2012 р.

<sup>115</sup> Ч. 3 ст. 91 Закону РП “Про охорону довкілля”.

<sup>116</sup> Ч. 1 ст. 92 Закону РП “Про охорону довкілля”.

<sup>117</sup> Ч. 1 ст. 96 Закону РП “Про охорону довкілля”.

<sup>118</sup> П. 1 ч. 2а ст. 378 Закону “Про охорону довкілля”. В стосунку до цих повноважень органом другої інстанції щодо маршала воєводства є Міністр охорони довкілля.

<sup>119</sup> Ч. 3 ст. 41 Закону РП “Про відходи” від 14 грудня 2012 р. В стосунку до цих повноважень органом другої інстанції щодо маршала воєводства є Міністр охорони довкілля.

<sup>120</sup> Ч. 3 ст. 41 Закону РП “Про відходи” від 14 грудня 2012 р. Ч. 2а ст. 378 Закону “Про охорону довкілля”. В стосунку до цих повноважень органом другої інстанції щодо маршала воєводства є Міністр охорони довкілля.

<sup>121</sup> Ч. 1 ст. 165 Закону РП “Про відходи” від 14 грудня 2012 р.

<sup>122</sup> Ч. 4 ст. 23 Закону РП “Про відходи” від 14 грудня 2012 р. В стосунку до цих повноважень органом другої інстанції щодо маршала воєводства є Міністр охорони довкілля.

<sup>123</sup> Ч. 1 ст. 31 Закону РП “Про відходи” від 14 грудня 2012 р. В стосунку до цих повноважень органом другої інстанції щодо маршала воєводства є Міністр охорони довкілля.

<sup>124</sup> Ст. 47 Закону РП “Про відходи” від 14 грудня 2012 р. В стосунку до цих повноважень органом другої інстанції щодо маршала воєводства є Міністр охорони довкілля.

<sup>125</sup> Ст. 81 Закону РП “Про відходи” від 14 грудня 2012 р. Доступ до цієї бази даних мають органи, які здійснюють державне управління у сфері поводження з відходами, охорони довкілля і деякі інші.

концесію на захоронення відходів, дозвіл на збір і перетворення побутових відходів та ін.)<sup>126</sup>,

9) отримує річні звіти суб'єктів, які продукують, ввозять на територію держави товари, товари в упакованні та здійснюють поводження з відходами, а також перевіряє дані, які містяться в цих звітах<sup>127</sup>,

10) затверджує інструкцію ведення місць чи об'єктів зберігання відходів (видається після видачі інтегрованого дозволу чи дозволу на перетворення відходів)<sup>128</sup> та виражає згоду на закриття місць чи об'єктів зберігання відходів<sup>129</sup>,

11) контролює дотримання законодавства з охорони довкілля в межах своїх повноважень<sup>130</sup>. З метою здійснення цих повноважень має право входу на територію, на якій ведеться господарська діяльність, а з 6 до 22 години на іншу територію, здійснення досліджень, отримання письмових і усних пояснень для з'ясування фактичних обставин справи, доступу до відповідної документації<sup>131</sup>,

12) підтримує державне обвинувачення щодо порушень законодавства у сфері охорони довкілля<sup>132</sup>,

13) може звернутися до воєводського інспектора охорони довкілля з проханням вжити заходів, які належать до його повноважень, якщо за результатами контрольних заходів виявлено порушення законодавства про охорону довкілля або є обґрунтовані підстави вважати, що таке порушення відбулося<sup>133</sup>.

Непідпорядковані воєводі органи державного управління у воєводстві підпорядковуються відповідним міністрам і іншим центральним органам влади<sup>134</sup>.

Належать до них, між іншим **регіональні директори з охорони довкілля** (*regionalni dyrektorzy ochrony środowiska*)<sup>135</sup>.

Регіональний директор з охорони довкілля реалізує такі основні завдання<sup>136</sup>:

1) Регіональний директор з охорони довкілля бере участь у стратегічних оцінках впливу на довкілля (надання висновку та погодження документів державного планування, які приймаються місцевими органами влади)<sup>137</sup>.

2) У сфері надання дозволів на реалізацію планованої діяльності регіональний директор з охорони довкілля приймає **рішення про екологічні умови реалізації**<sup>138</sup> таких видів діяльності:

2.1) які можуть мати значний вплив на довкілля у кожному разі (пол. *«przedsięwzięcia*

---

<sup>126</sup> Ст. 49 Закону РП “Про відходи” від 14 грудня 2012 р.

<sup>127</sup> Ст. 76, ч. 2 ст. 81 Закону РП “Про відходи” від 14 грудня 2012 р.

<sup>128</sup> Ч. 1 ст. 129 Закону РП “Про відходи” від 14 грудня 2012 р. В стосунку до цих повноважень органом другої інстанції щодо маршала воєводства є Міністр охорони довкілля.

<sup>129</sup> Ч. 2 ст. 146 Закону РП “Про відходи” від 14 грудня 2012 р. В стосунку до цих повноважень органом другої інстанції щодо маршала воєводства є Міністр охорони довкілля.

<sup>130</sup> Ч. 1 ст. 379 Закону РП “Про охорону довкілля”.

<sup>131</sup> Ч. 3 ст. 379 Закону РП “Про охорону довкілля”.

<sup>132</sup> Ч. 4 ст. 379 Закону РП “Про охорону довкілля”.

<sup>133</sup> Ч. 5 ст. 379 Закону РП “Про охорону довкілля”.

<sup>134</sup> Ст. 56 Закону РП “Про воєводу та державну адміністрацію у воєводстві” від 23 січня 2009 р.

<sup>135</sup> Ст. 123 Закону РП “Про ОВД”.

<sup>136</sup> Більшість з них передбачена в ч. 1 ст. 131 Закону РП “Про ОВД”.

<sup>137</sup> Ст. 57 Закону РП “Про ОВД”.

<sup>138</sup> Таке рішення встановлює вимоги, які стосуються охорони довкілля і мають бути дотримані під час здійснення планованої діяльності. Якщо законодавство вимагає додатково отримати дозвіл на реалізацію планованої діяльності (укр. рішення про провадження планованої діяльності), під час видачі такого дозволу беруться до уваги положення рішення про екологічні умови реалізації планованої діяльності.

*mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko»):*

- дороги,
  - залізничні колії,
  - повітряні лінії електропередач,
  - установки для транспортування нафти, нафтопродуктів, хімічних речовин або газу,
  - штучні водойми,
  - ядерні об'єкти,
  - місця чи об'єкти зберігання радіоактивних відходів,
- 2.2) які мають бути реалізовані на земельних ділянках оборонного призначення,
- 2.3) які мають бути реалізовані на морських територіях,
- 2.4) зміна цільового призначення земельних ділянок, які не перебувають в державній власності, з земель лісогосподарського на землі сільськогосподарського призначення,
- 2.5) аеропорти громадського користування,
- 2.6) термінал для регазифікації зрідженого природного газу в Свиноуйсьце,
- 2.7) мережі широкосмугового радіодоступу передачі даних,
- 2.8) протипаводковий захист;
- 2.9) пошук або вивчення родовищ корисних копалин або видобуток корисних копалин із родовищ на підставі концесії,
- 2.10) повітряні лінії електропередачі і підстанції, які можуть мати значний вплив на довкілля у кожному разі та які потенційно можуть мати значний вплив на довкілля,
- 2.11) щодо яких заявником є орган місцевого самоврядування,
- 2.12) щодо яких заявником є організаційна одиниця Установи “Державні ліси”,
- 2.13) супутні об'єкти в розумінні Закону, РП “Про об'єкти ядерної енергетики і супутні об'єкти” від 29 червня 2011 р.,
- 2.14) що стосуються національної оборони і громадської безпеки, щодо яких регіональний директор з охорони довкілля ствердив необхідність прийняття рішення про екологічні умови реалізації,
- 2.15) які полягають у зміні або розширенні діяльності, щодо якої регіональний директор з охорони довкілля був органом компетентним приймати рішення про екологічні умови їх реалізації,
- 2.16) вітрові електростанції<sup>139</sup>.

3) Регіональний директор з охорони довкілля проводить оцінку впливу на довкілля в рамках процедури прийняття рішення про екологічні умови реалізації нижче перелічених видів планованої діяльності:

- 3.1) перед здійсненням якої потрібен дозвіл на будівництво,
- 3.2) будівництво публічної дороги,
- 3.3) будівництво протиповеневих гідротехнічних споруд<sup>140</sup>,
- 3.4) супутні об'єкти в розумінні Закону, РП “Про об'єкти ядерної енергетики і супутні об'єкти” від 29 червня 2011 р.<sup>141</sup>,
- 3.5) які можуть мати значний вплив на території, що належать до спеціальної природоохоронної зони *Natura 2000*<sup>142</sup>.

При регіональному директору з охорони довкілля діє консультативно-дорадчий орган у сфері оцінки впливу на навколишнє середовище - **регіональна комісія з оцінки впливу на довкілля** (*regionalna komisja do spraw ocen oddziaływania na środowisko*)<sup>143</sup>.

<sup>139</sup> П. 1 ч. 1 ст. 75 Закону РП “Про ОВД”.

<sup>140</sup> Ч. 3 ст. 61 Закону РП “Про ОВД”.

<sup>141</sup> Ч. 3б ст. 61 Закону РП “Про ОВД”.

<sup>142</sup> Ч. 5 ст. 61 Закону РП “Про ОВД”.

<sup>143</sup> Ч. 1 ст. 133 Закону РП “Про ОВД”.

4) Повноваження, передбачені в Законі від 13 квітня 2007 р. “Про запобігання і відшкодування шкоди довкіллю”.

5) У сфері поводження з відходами:

5.1) видає наказ власнику відходів щодо усунення відходів з місця не призначеного для їх зберігання — щодо ділянок, які знаходяться у власності гміни та земельних ділянок оборонного призначення<sup>144</sup>,

5.2) видає дозвіл на збір і переробку відходів на земельних ділянках оборонного призначення<sup>145</sup>,

5.3) затверджує інструкцію ведення місць чи об'єктів зберігання відходів та виражає згоду на закриття такого місця чи об'єкту на земельних ділянках оборонного призначення<sup>146</sup>,

5.4) видає дозвіл на спалювання відходів за межами спеціально призначених для цього установок на земельних ділянках оборонного призначення<sup>147</sup>,

6) У сфері охорони природи:

6.1) встановлює природний заповідник і визначає заходи необхідні для його охорони<sup>148</sup>,

6.2) погоджує утворення ландшафтного парку і деяких інших природоохоронних територій<sup>149</sup>, веде їх реєстр<sup>150</sup>,

6.3) готує проект плану охоронюваних заходів і здійснює нагляд над охороною територій спеціальної природоохоронної зони *Natura 2000*<sup>151</sup>,

6.4) надає дозвіл на знесення встановлених Законом заборон у сфері охорони територій спеціальної природоохоронної зони *Natura 2000* (на встановлених Законом підставах) та окреслює обсяг компенсаційних заходів і контролює їх виконання<sup>152</sup>,

6.5) контролює ведення зоологічного та ботанічного саду<sup>153</sup>,

6.6) видає дозволи на реалізацію дій з охоронюваними видами рослин і тварин<sup>154</sup>,

6.7) (на підвідомчій території) встановлює тимчасову охорону видів рослин, тварин і грибів, які не підлягають охороні відповідно до Закону, надає дозвіл на виконання деяких заборонених Законом дій щодо охоронюваних видів<sup>155</sup>,

6.8) надає згоду на видачу дозволу на вирубку дерев, які ростуть на придорожній території та на території природного заповідника<sup>156</sup>,

6.9) здійснює нагляд за виконанням виданих ним дозволів<sup>157</sup>.

При регіональному директору з охорони довкілля функціонує дорадчий орган — регіональна рада охорони природи<sup>158</sup>.

Завдання у сфері охорони природи Регіональний директор з охорони довкілля здійснює за допомогою свого заступника - **керівника регіонального управління охорони природи**

<sup>144</sup> Ч. 3 ст. 26 Закону РП “Про відходи” від 14 грудня 2012 р.

<sup>145</sup> Ч. 4 ст. 41 Закону РП “Про відходи” від 14 грудня 2012 р.

<sup>146</sup> Ч. 1 ст. 129, ч. 2 ст. 146 Закону РП “Про відходи” від 14 грудня 2012 р.

<sup>147</sup> Ч. 1 ст. 31 Закону РП “Про відходи” від 14 грудня 2012 р.

<sup>148</sup> Ч. 3 ст. 13 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>149</sup> Ч. 4 ст. 16 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>150</sup> Ч. 2 ст. 114 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>151</sup> Ч. 2 ст. 47а Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>152</sup> Ч. 1 ст. 34, ч. 1 і 3 ст. 35 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>153</sup> Ч. 1 ст. 77 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>154</sup> Ст. 51 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>155</sup> Ст. 53, ч. 2 ст. 56 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>156</sup> Ч. 2а і 3 ст. 83а Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>157</sup> Ч. 2г ст. 120 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>158</sup> Ст. 95-97 Закону РП “Про ОВД”.

(*regionalny konserwator przyrody*)<sup>159</sup>.

Тобто, можна ствердити, що з вищеперелічених його завдань керівник регіонального управління охорони природи принаймні частково здійснює вище наведені в п. 1 завдання у сфері охорони природи і деякі завдання у сфері участі в оцінках впливу на довкілля та у стратегічних оцінках впливу на довкілля.

Другим таким органом є **воєводський інспектор охорони довкілля** (очолює воєводську інспекцію). Його призначає на посаду і звільняє з посади воєвода за згодою Головного інспектора охорони довкілля<sup>160</sup>. Двох заступників воєводського інспектора призначає на посаду і звільняє з посади воєвода на подання самого інспектора<sup>161</sup>.

Можна ствердити, що воєводський інспектор охорони довкілля має потрійне підпорядкування:

- Головний інспектор охорони довкілля визначає загальні напрямки його роботи, дає вказівки та доручення, отримує річні звіти з роботи воєводського інспектора;

- воєвода дає згоду на встановлення напрямків роботи та річних планів воєводського інспектора охорони довкілля, отримує річні звіти з його роботи<sup>162</sup>;

- воєводський інспектор охорони довкілля подає органам місцевого самоврядування (сеймік воєводства, Рада повіту і Рада гміни) річні звіти про стан довкілля на території воєводства, інформує виконавчі органи місцевого самоврядування про результати здійснення контролю основних підприємств на відповідній території. На основі цієї інформації Рада повіту може визначати напрямки роботи воєводського інспектора. Староста, війт, бурмістр, президент міста можуть звернутися до воєводського інспектора охорони довкілля з проханням вжити заходів у випадку безпосередньої загрози довкіллю, якщо вони не мають достатніх повноважень до вжиття цих заходів. При цьому таке звернення, так само як визначення Радою повіту напрямків роботи воєводського інспектора не повинно включати вказівок щодо конкретних дій, а скоріше їх загальний характер і повідомлення про порушення законодавства у сфері, яка належить до компетенції воєводського інспектора охорони довкілля<sup>163</sup>.

У сфері поводження з відходами воєводський інспектор охорони довкілля може прийняти рішення про тимчасове припинення діяльності, яка ведеться з порушенням законодавства у сфері поводження з відходами (у тому числі рішення про тимчасове припинення використання місць чи об'єктів зберігання відходів)<sup>164</sup>, встановити річний термін на усунення цих порушень або накладати адміністративний штраф.

Адміністративний штраф накладається у розмірі від 500 до 1 000 000 zł з огляду на кількість і важливість порушень вимог встановлених у рішенні про екологічні умови реалізації планованої діяльності, дозволі на будівництво, дозволі на будівництво доріг, аеропортів громадського користування, споруд у сфері протипаводкового захисту та ін.<sup>165</sup>. Рішення про накладення адміністративного штрафу оскаржується до Головного інспектора охорони довкілля<sup>166</sup>.

Воєводський інспектор охорони довкілля також оцінює рівні концентрації забруднюючих речовин в атмосферному повітрі<sup>167</sup>.

---

<sup>159</sup> Ч. 2 ст. 124 Закону РП “Про ОВД”.

<sup>160</sup> Ч. 2 ст. 5 Закону РП “Про Інспекцію охорони довкілля” від 20 липня 1991 р.

<sup>161</sup> Ч. 6 ст. 5 Закону РП “Про Інспекцію охорони довкілля” від 20 липня 1991 р.

<sup>162</sup> Ч. 4 ст. 5 Закону РП “Про Інспекцію охорони довкілля” від 20 липня 1991 р.

<sup>163</sup> Ст. 8а Закону РП “Про Інспекцію охорони довкілля” від 20 липня 1991 р.

<sup>164</sup> Ч. 1 і 3 ст. 32, ч. 1 і 3 ст. 140, ст. 196 Закону РП “Про відходи” від 14 грудня 2012 р.

<sup>165</sup> Ст. 136а Закону РП “Про ОВД”.

<sup>166</sup> Ст. 136б Закону РП “Про ОВД”.

<sup>167</sup> Ст. 89 Закону РП “Про охорону довкілля”.



**Органи влади повіту** — це староста і Рада повіту. Рада повіту — виборний представницький колегіальний орган на рівні повіту, до компетенції якого належить прийняття нормативно-правових актів місцевого значення та здійснення контролю<sup>168</sup>. Староста є виконавчим органом повіту<sup>169</sup>. До їх компетенції між іншим належить охорона довкілля і природи на понадгмінному рівні<sup>170</sup>. Органи влади повіту можуть делегувати свої повноваження органам місцевого самоврядування, а також виконувати делеговані повноваження<sup>171</sup>. Рада повіту затверджує плани розвитку повіту<sup>172</sup>. Староста як правило приймає рішення щодо дозволів на реалізацію планованої діяльності на рівні повіту; органом другої інстанції в стосунку до цих рішень є самоврядний апеляційний колегіум (*samorządowe kolegium odwoławcze*)<sup>173</sup>.

Староста:

- 1) приймає рішення про екологічні умови реалізації такого виду діяльності, як зміна меж земельних ділянок на землях сільськогосподарського та лісгосподарського призначення<sup>174</sup>,
- 2) є одним з органів, які видають дозвіл на будівництво<sup>175</sup>,
- 3) видає дозвіл на збір і переробку відходів на відповідній території (крім тих, які видаються маршалом)<sup>176</sup>,
- 3) видає рішення щодо допустимого рівня шумового забруднення<sup>177</sup>,
- 4) отримує інформацію про викиди і скиди забруднюючих речовин до навколишнього середовища та побір води<sup>178</sup>,
- 5) накладає обов'язок додаткового здійснення замірювання викидів і скидів забруднюючих речовин до навколишнього середовища<sup>179</sup>,
- 6) приймає інформацію про ведення певних видів діяльності (для ведення яких не потрібний дозвіл) і може встановити вимоги щодо її ведення<sup>180</sup>,
- 7) видає інтегрований дозвіл, дозвіл на викиди і скиди забруднюючих речовин до атмосферного повітря, на утворення відходів<sup>181</sup>,
- 8) накладає обов'язок перевірки негативного впливу певного виду діяльності на довкілля<sup>182</sup>,
- 9) накладає обмеження негативного впливу на довкілля та компенсації збитків завданих довкіллю<sup>183</sup>,
- 10) підтримує державне обвинувачення щодо порушень законодавства у сфері охорони довкілля<sup>184</sup>,
- 11) може звернутися до воєводського інспектора охорони довкілля з проханням вжити заходів, які належать до його повноважень, якщо за результатами контрольних заходів

<sup>168</sup> Ст. 9 Закону РП “Про самоврядування повіту” від 5 червня 1998 р.

<sup>169</sup> Ст. 34 Закону РП “Про самоврядування повіту” від 5 червня 1998 р.

<sup>170</sup> П. 13 ч. 1 ст. 4 Закону РП “Про самоврядування повіту” від 5 червня 1998 р.

<sup>171</sup> Ст. 5 Закону РП “Про самоврядування повіту” від 5 червня 1998 р.

<sup>172</sup> П. 9са ст. 12 Закону РП “Про самоврядування повіту” від 5 червня 1998 р.

<sup>173</sup> Ст. 38 Закону РП “Про самоврядування повіту” від 5 червня 1998 р.

<sup>174</sup> П. 2 ч. 1 ст. 75 Закону РП “Про ОВД”.

<sup>175</sup> Ч. 1 ст. 49, ч. 1 ст. 80 Закону РП “Будівельний Кодекс” від 7 липня 1994 р.

<sup>176</sup> Ч. 3 ст. 41 Закону РП “Про відходи” від 14 грудня 2012 р. В стосунку до цих повноважень органом другої інстанції щодо старости є Міністр охорони довкілля.

<sup>177</sup> Ст. 115а Закону РП “Про охорону довкілля”.

<sup>178</sup> Ч. 1 ст. 149 Закону РП “Про охорону довкілля”.

<sup>179</sup> Ч. 1 ст. 150, ст. 178 Закону РП “Про охорону довкілля”.

<sup>180</sup> Ч. 1 ст. 152, ч. 1 ст. 154 Закону РП “Про охорону довкілля”.

<sup>181</sup> Ч. 1 ст. 183 Закону РП “Про охорону довкілля”.

<sup>182</sup> Ст. 237 Закону РП “Про охорону довкілля”.

<sup>183</sup> Ст. 362 Закону РП “Про охорону довкілля”.

<sup>184</sup> Ч. 4 ст. 379 Закону РП “Про охорону довкілля”.

виявлено порушення законодавства про охорону довкілля або є обґрунтовані підстави вважати, що таке порушення відбулося<sup>185</sup>.

### Органи гміни:

- Рада гміни — представницький орган,
- вїйт, бурмістр, президент міста (виконавчий орган ради)<sup>186</sup>.

Обираються мешканцями гміни. Рада гміни розглядає скарги на дії і рішення вїйта, бурмістра, президента міста<sup>187</sup>.

Органи гміни вирішують всі питань місцевого значення, вирішення яких не належить до компетенції інших органів влади (презупції компетенції гміни у питаннях місцевого значення)<sup>188</sup>. Охорона довкілля і природи на відповідній території належить до завдань вїйта, бурмістра, президента міста. Органи державної влади і місцевого самоврядування можуть доручати органам гміни виконання додаткових завдань на основі домовленостей між цими органами та за умови відповідного фінансування<sup>189</sup>. Рада гміни затверджує місцевий план регіонального розвитку гміни (*miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego*) та (у випадках, коли такий план відсутній) дослідження умов і напрямків розвитку території гміни (*studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy*)<sup>190</sup>. Ці документи необхідні для подальшого прийняття рішення щодо дозволу на реалізацію конкретного виду планованої діяльності на певній території<sup>191</sup>. Рада гміни також затверджує загальні програми розвитку та програми економічного розвитку (стратегічні документи місцевого рівня)<sup>192</sup>.

Вїйт, бурмістр, президент міста:

- 1) готує проект дослідження умов і напрямків розвитку території<sup>193</sup>,
- 2) приймає рішення про екологічні умови реалізації всіх інших видів діяльності, крім тих рішень, прийняття яких належить до компетенції інших органів влади (ці компетенції вказані в п. 1-3 ч. 1 ст. 75 Закону РП “Про ОВД”)<sup>194</sup>,
- 3) видає дозвіл на вирубку дерев (у більшості випадків) та накладає штраф за недотримання законодавства щодо охорони дерев<sup>195</sup> (при чому дозволи на вирубку дерев на земельних ділянках, які перебувають у власності гміни (тобто, розпоряджаються ними вїйт, бурмістр, президент міста і вони власне звертаються за отриманням дозволу на вирубку дерев) видає староста або (якщо функції президента міста виконує та сама особа, що й функції старости) маршал воєводства<sup>196</sup>),
- 4) видає наказ власнику відходів щодо усунення відходів з місця не призначеного для їх зберігання (крім ділянок, які знаходяться у власності гміни та земельних ділянок оборонного призначення)<sup>197</sup>.
- 5) накладає обов'язок додаткового здійснення замірювання викидів і скидів

<sup>185</sup> Ч. 5 ст. 379 Закону РП “Про охорону довкілля”.

<sup>186</sup> Ст. 26 Закону РП “Про самоврядування гміни” від 8 березня 1990 року.

<sup>187</sup> Ст. 18b Закону РП “Про самоврядування гміни” від 8 березня 1990 року.

<sup>188</sup> Ч. 1 ст. 6 Закону РП “Про самоврядування гміни” від 8 березня 1990 року.

<sup>189</sup> Ст. 8 Закону РП “Про самоврядування гміни” від 8 березня 1990 року.

<sup>190</sup> П. 5 ч. 2 ст. 18 Закону РП “Про самоврядування гміни” від 8 березня 1990 року.

Дослідження умов і напрямків розвитку території є внутрішнім документом, на основі якого співробітники ради гміни опрацьовують і приймають місцевий план регіонального розвитку (пол. «*Plan Zagospodarowania Przestrzennego*») - місцевий правовий акт.

<sup>191</sup> Ч. 2 ст. 80 Закону РП “Про ОВД”.

<sup>192</sup> П. 5 ч. 2 ст. 18 Закону РП “Про самоврядування гміни” від 8 березня 1990 року.

<sup>193</sup> Ч. 2 ст. 9 Закону РП “Про територіальне планування та розвиток територій” від 27 березня 2003 р.

<sup>194</sup> П. 4 ч. 1 ст. 75 Закону РП “Про ОВД”.

<sup>195</sup> Ч. 1 ст. 83а, ч. 1 ст. 88 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>196</sup> Ч. 1 і 2 ст. 90 Закону РП “Про охорону природи” від 16 квітня 2004 р.

<sup>197</sup> Ч. 2 ст. 26 Закону РП “Про відходи” від 14 грудня 2012 р.

забруднюючих речовин до навколишнього середовища щодо фізичних осіб (не підприємців)<sup>198</sup>,

6) приймає інформацію про ведення певних видів діяльності (для ведення яких не потрібний дозвіл) і може встановити вимоги щодо її ведення щодо фізичних осіб (не підприємців)<sup>199</sup>,

7) отримує результати вимірювання викидів і скидів забруднюючих речовин до навколишнього середовища щодо фізичних осіб (не підприємців)<sup>200</sup>,

8) контролює дотримання законодавства з охорони довкілля в межах своїх повноважень<sup>201</sup>. З метою здійснення цих повноважень має право входу на територію, на якій ведеться господарська діяльність, а з 6 до 22 години на іншу територію, здійснення досліджень, отримання письмових і усних пояснень для з'ясування фактичних обставин справи, доступу до відповідної документації<sup>202</sup>,

9) підтримує державне обвинувачення щодо порушень законодавства у сфері охорони довкілля<sup>203</sup>,

10) може звернутися до воєводського інспектора охорони довкілля з проханням вжити заходів, які належать до його повноважень, якщо за результатами контрольних заходів виявлено порушення законодавства про охорону довкілля або є обґрунтовані підстави вважати, що таке порушення відбулося<sup>204</sup>.

Всі вищеперелічені органи влади зобов'язані розміщувати на своїх Інтернет-сторінках інформацію про наявну документацію, яка стосується довкілля та його охорони<sup>205</sup>.

Крім цього органи, які приймають рішення та приймають документи державного планування, що стосуються довкілля, зобов'язані забезпечити участь громадськості під час розгляду відповідних питань<sup>206</sup>.

Під час прийняття рішення про екологічні умови реалізації планованої діяльності відповідні вищеперелічені органи оцінюють необхідність здійснення оцінки впливу на довкілля<sup>207</sup>. Якщо буде стверджена потреба здійснення оцінки впливу на довкілля, ці органи також є відповідальними за її здійснення<sup>208</sup>.

Деякі повноваження у сфері охорони довкілля мають також інші органи влади, наприклад, Державна санітарна інспекція (*Państwowa Inspekcja Sanitarna*), яка складається з Головного санітарного лікаря (*Główny Inspektor Sanitarny*), воєводського санітарного лікаря (*państwowy wojewódzki inspektor sanitarny*) і повітового санітарного лікаря (*państwowy powiatowy inspektor sanitarny*). Ці органи, між іншим, надають висновки та погоджують документи державного планування на відповідних рівнях<sup>209</sup>, а також надають висновки та погоджують рішення щодо потреби проведення оцінки впливу на довкілля чи відсутності

---

<sup>198</sup> Ч. 1 ст. 150, ст. 178 Закону РП “Про охорону довкілля”.

<sup>199</sup> Ч. 1 ст. 154 Закону РП “Про охорону довкілля”.

<sup>200</sup> Ч. 3 ст. 378 Закону РП “Про охорону довкілля”.

<sup>201</sup> Ч. 1 ст. 379 Закону РП “Про охорону довкілля”.

<sup>202</sup> Ч. 3 ст. 379 Закону РП “Про охорону довкілля”.

<sup>203</sup> Ч. 4 ст. 379 Закону РП “Про охорону довкілля”.

<sup>204</sup> Ч. 5 ст. 379 Закону РП “Про охорону довкілля”.

<sup>205</sup> Ст. 21, 24 і 25 Закону РП “Про ОВД”.

<sup>206</sup> Ст. 33, 39 і 79 Закону РП “Про ОВД”.

<sup>207</sup> Такий обов'язок окреслений у ч. 1 ст. 63 Закону РП “Про ОВД”. Випадки, коли вимагається проведення оцінки впливу на довкілля окреслені в Ч. 1 ст. 59 Закону РП “Про ОВД”, а більш детально у вищезгаданому Розпорядженні Ради Міністрів «Про види діяльності, які можуть мати значний вплив на довкілля» від 9 листопада 2010 р.

<sup>208</sup> Ч. 2 ст. 61 Закону РП “Про ОВД”.

<sup>209</sup> Ч. 2 ст. 58 Закону РП “Про ОВД”.

такої потреби, щодо визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, під час проведення оцінки впливу на довкілля та окреслення екологічних умов реалізації деяких видів планованої діяльності<sup>210</sup>.

Державне управління у сфері охорони довкілля і природних ресурсів здійснює також директор регіонального управління державними лісами (*dyrektor regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych*). Він приймає рішення про екологічні умови реалізації такого виду діяльності, як зміна цільового призначення земельних ділянок, які перебувають в державній власності, з земель лісгосподарського на землі сільськогосподарського призначення<sup>211</sup>.

На відміну від способів утворення регіональних підрозділів попередніх органів влади, органи управління водними ресурсами утворюються за басейновим принципом. Згідно з цим принципом територія держави поділяється на річкові басейни (*dorzecza*), водні регіони (*region wodny*) і суббасейни (*zlewnie*)<sup>212</sup>. При цьому з точки зору утворення органів управління водними ресурсами ключовими є річкові басейни та суббасейни. Їх визначення в польському праві ідентичне до визначення, яке міститься в Директиві 2000/60/ЄС Європейського Парламенту і Ради “Про встановлення рамок діяльності Співтовариства в галузі водної політики” від 23 жовтня 2000 р. (далі - Водна рамкова директива)<sup>213</sup>. Територія Польщі поділена на дев'ять основних річкових басейнів, які складаються з водних регіонів, які у свою чергу складаються з суббасейнів однієї або кількох річок, які повністю або частково протікають територією Республіки Польща<sup>214</sup>. На виконання ч. 6 ст. 13 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р. та на основі гідрографічного районування держави Рада Міністрів РП прийняла Розпорядження “Про суббасейни” від 27 грудня 2017 р.<sup>215</sup>, у якому встановлено, з яких суббасейнів складаються конкретні водні регіони.

Наприклад, “річковий басейн Вісли” крім розташованого на території Республіки Польща басейну річки Вісла (*Wisła*) включає, також басейни річок Слупя (*Ślupia*) Лупава (*Łupawa*), Леба (*Łeba*) та Реда (*Reda*), а також інших річок, що впадають безпосередньо до Балтійського моря на схід від гирла Слупі, а також впадають до Віслинської затоки (*Zalew Wiślany*)<sup>216</sup>.

На території “річкового басейну Вісли” встановлено такі водні регіони:

- а) водний регіон Малої Вісли (*region wodny Malej Wisły*),
- б) водний регіон Верхньої Західної Вісли (*region wodny Górnej-Zachodniej Wisły*),
- в) водний регіон Верхньої Східної Вісли (*region wodny Górnej-Wschodniej Wisły*),
- г) водний регіон Нарві (*region wodny Narwi*),
- е) водний регіон Бугу (*region wodny Bugu*),
- е) водний регіон Центральної Вісли (*region wodny Środkowej Wisły*),
- г) водний регіон Нижньої Вісли (*region wodny Dolnej Wisły*)<sup>217</sup>.

На території водного регіону Малої Вісли знаходиться суббасейн Малої Вісли (водний регіон, який складається з суббасейну однієї річки).

На території водного регіону Верхньої Західної Вісли — суббасейни:

- а) Вісли Сандомирської (*zlewnia Wisły Sandomierskiej*),

<sup>210</sup> П. 1-3, 10-19 і 21-24 ч. 1 ст. 72; п. 2 ч. 1 ст. 77; ч. 1 ст. 78 Закону РП “Про ОВД”.

<sup>211</sup> П. 3 ч. 1 ст. 75 Закону РП “Про ОВД”.

<sup>212</sup> Ст. 12 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.

<sup>213</sup> Визначення річкового басейну міститься в ч. 13 ст. 2 Водної рамкової директиви та в п. 15 ст. 16 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р., визначення суббасейну — відповідно в ч. 14 ст. 2 Водної рамкової директиви та в п. 77 ст. 16 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.

<sup>214</sup> Ст. 13 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.

<sup>215</sup> Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 2017 r. w sprawie zlewni (Dz. U. z 2017 poz. 2509).

<sup>216</sup> Ч. 1 ст. 13 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.

<sup>217</sup> Ч. 2 ст. 13 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.

- б) Вісли Краківської (*zlewnia Wisły Krakowskiej*),
- в) Ници (*zlewnia Nidy*),
- г) Соли та Скави (*zlewnia Soty i Skawy*);
- д) Дунайця (*zlewnia Dunajca*),
- е) Бабуловки (*zlewnia Babulówki*)<sup>218</sup> (водний регіон, який складається з суббасейнів кількох річок).

Відповідно до вищезгаданих гідрографічних районів держави розподілені повноваження органів управління водними ресурсами, до яких належать:

- 1) Міністр управління водними ресурсами (*minister właściwy do spraw gospodarki wodnej*);
- 2) Міністр внутрішнього водного транспорту (*minister właściwy do spraw żeglugi śródlądowej*);
- 3) директор державного управління водними ресурсами “Польські води” (*Prezes Wód Polskich*);
- 4) директор регіонального управління водними ресурсами “Польські води” (*dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej Wód Polskich*);
- 5) директор управління суббасейном (*dyrektor zarządu zlewni Wód Polskich*);
- 6) директор нагляду за водними ресурсами (*kierownik nadzoru wodnego Wód Polskich*);
- 7) директор управління морськими ресурсами (*dyrektor urzędu morskiego*);
- 8) воєвода;
- 9) староста;
- 10) вїт, бурмістр, президент міста<sup>219</sup>.

Подібним чином, як міністр охорони довкілля **міністр управління водними ресурсами** та міністр внутрішнього водного транспорту погоджують проекти нормативно-правові акти у сфері водних ресурсів, наприклад, проекти розпоряджень міністра охорони здоров'я щодо місць купання<sup>220</sup>.

Міністр охорони довкілля разом з міністром управління водними ресурсами, наприклад, встановлюють критерії та способи оцінки екологічного стану масивів поверхневих та підземних вод<sup>221</sup>; перелік речовин, які є особливо небезпечними для якості води<sup>222</sup>.

Міністр управління водними ресурсами:

- 1) встановлює напрямки державних програм управління водними ресурсами та координує реалізацію державних завдань у цій сфері, надає директору державного управління водними ресурсами “Польські води” вказівки щодо його діяльності<sup>223</sup>,
- 2) готує та отримує щорічний звіт з виконання національного плану очищення рідких побутових відходів (план затверджує Рада Міністрів), раз на два роки подає Раді Міністрів звіт з виконання цього плану<sup>224</sup>,
- 3) призначає на посаду та звільняє з посади директора державного управління водними ресурсами “Польські води”<sup>225</sup>,
- 4) призначає на посаду та звільняє з посади заступників директора державного управління водними ресурсами “Польські води” на пропозицію цього директора<sup>226</sup>.

**Директор державного управління водними ресурсами “Польські води”:**

- 1) керує діяльністю директорів регіональних управлінь водними ресурсами “Польські

---

<sup>218</sup> П. 1 і 2 § 2 Розпорядження Ради Міністрів РП “Про суббасейни” від 27 грудня 2017 р.

<sup>219</sup> Ч. 1 ст. 14 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.

<sup>220</sup> Ч. 1 ст. 48 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.

<sup>221</sup> Ч. 1 ст. 53 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.

<sup>222</sup> Ч. 1 ст. 99 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.

<sup>223</sup> Ст. 354 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.

<sup>224</sup> Ч. 1 ст. 88, ст. 91, ст. 94 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.

<sup>225</sup> Ч. 1 і 2 ст. 242 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.

<sup>226</sup> Ч. 3 і 4 ст. 242 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.

води”, директорів управління суббасейном, директорів нагляду за водними ресурсами<sup>227</sup>,

2) призначає на посаду та звільняє з посади директорів регіональних управлінь водними ресурсами “Польські води” та їх заступників<sup>228</sup>,

3) призначає на посаду та звільняє з посади директорів управлінь суббасейнами та їх заступників на пропозицію відповідних директорів регіональних управлінь водними ресурсами “Польські води”<sup>229</sup>,

4) є органом другої інстанції в стосунку до директора регіонального управління водними ресурсами “Польські води”<sup>230</sup>.

На момент підготовки статті у Польщі діє 11 регіональних управлінь водними ресурсами “Польські води” (наприклад, три з них — Краківське, Варшавське і Гданське — відповідальні за управління “річковим басейном Вісли”), 50 управлінь суббасейнами і 330 органів нагляду за водними ресурсами<sup>231</sup>.

До компетенцій **директора регіонального управління водними ресурсами “Польські води”** належить:

1) видача дозволів на спеціальне водокористування щодо діяльності, яка:

1.1) може мати значний вплив на довкілля у кожному разі,

1.2) пов'язана з будівництвом протипаводкових гідротехнічних споруд, відведенням води до водогосподарських споруд,

1.3) здійснюється на земельних ділянках оборонного призначення;

2) видача рішень щодо оцінки впливу на цілі охорони масивів поверхневих та підземних вод<sup>232</sup>,

3) погодження екологічних умов реалізації планованої діяльності (за результатами оцінки впливу на довкілля)<sup>233</sup>,

4) видача дозволів на недотримання встановлених у законодавстві заборон, наприклад, щодо:

4.1) переміщення транспортних засобів у поверхневих водах та на покритих водою земельних ділянках, якщо таке переміщення не становитиме загрози для якості води та не впливатиме на екологічні цілі у сфері охорони вод<sup>234</sup>,

4.2) виконання певних дій на захисних гідротехнічних спорудах (насипах)<sup>235</sup>,

5) погодження стратегії розвитку воєводства, плану регіонального розвитку воєводства, дослідження умов і напрямків розвитку території, місцевого плану регіонального розвитку, рішення про умови будівництва та деяких ін. документів — щодо зон із підвищеним ризиком затоплення внаслідок повеней і паводків<sup>236</sup>,

6) видача наказу на вирубку дерев та кущів у зоні з підвищеним ризиком затоплення внаслідок повеней і паводків<sup>237</sup>,

7) встановлення розміру меліораційної оплати<sup>238</sup>, наказ відповідним власникам ґрунтів виконувати обов'язки щодо технічного обслуговування меліоративних систем<sup>239</sup>,

8) прийняття рішення щодо тимчасового припинення діяльності, внаслідок якої (з

<sup>227</sup> Ст. 241 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.

<sup>228</sup> Ст. 245 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.

<sup>229</sup> Ст. 247 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.

<sup>230</sup> Ч. 3 ст. 14 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.

<sup>231</sup> З їх територіальним розміщенням можна ознайомитися за посиланням:

<http://www.kzgw.gov.pl/index.php/pl/jednostki-organizacyjne/mapa-obszarow-dzialania>

<sup>232</sup> Ч. 3 ст. 397 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.

<sup>233</sup> П. 4 ч. 1 ст. 77 Закону РП “Про ОВД”.

<sup>234</sup> Ч. 8 ст. 77 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.

<sup>235</sup> Ч. 4 ст. 176 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.

<sup>236</sup> Ч. 5 ст. 166 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.

<sup>237</sup> Ч. 1 ст. 175 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.

<sup>238</sup> Ч. 1 ст. 201 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.

<sup>239</sup> Ст. 206 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.

огляду на недбалість у сфері управління водними ресурсами) може бути заподіяна шкода життю і здоров'ю людей, тварин, довкіллю або охоронюваним законом інтересам третіх осіб, прийняття рішення про відновлення цієї діяльності після її приведення у відповідність до законодавства, а також рішення про заборону використання водних ресурсів у випадку користування ними за відсутності відповідного дозволу<sup>240</sup>,

9) розгляд справ як орган другої інстанції в стосунку до директора управління суббасейном<sup>241</sup>.

До компетенцій **директора управління суббасейном** належить:

1) видача згоди на відведення до водоймищ на земельні ділянки талої і дощової води<sup>242</sup>,

2) накладення обов'язку ліквідації криниць, які не використовуються і становлять загрозу для якості води у водозбірнику, розташованому неподалік (у зоні посередньої санітарної охорони)<sup>243</sup>,

3) визначення зони безпосередньої санітарної охорони водозбірника<sup>244</sup>,

4) поділ коштів на технічне обслуговування меліоративних систем між суб'єктами, які їх використовують, коштів експлуатації водних об'єктів між їх власниками, а також коштів реконструкції та розширення гідротехнічних споруд<sup>245</sup>,

5) погодження використання гідротехнічних споруд, споруджених без попереднього отримання відповідного дозволу та наказ ліквідації таких споруд у випадку відсутності відповідного дозволу та заяви щодо погодження їх використання<sup>246</sup>,

6) видача наказу здійснення запобіжних заходів щодо попередження шкідливого впливу гідротехнічних споруд на стан водних об'єктів та земельних ресурсів<sup>247</sup>,

7) встановлення розміру плати за спеціальне водокористування у передбачених Законом випадках<sup>248</sup>,

8) розгляд справ у другій інстанції в стосунку до директора нагляду за водними ресурсами<sup>249</sup>.

**Директор нагляду за водними ресурсами** приймає повідомлення про намір здійснення певних видів діяльності; встановлює необхідність отримання дозволу на спеціальне використання водних ресурсів щодо діяльності, щодо якої як правило потрібне тільки повідомлення про намір її здійснення<sup>250</sup> та здійснює інші повноваження у сфері управління водними ресурсами на місцевому рівні.

**Директор управління морськими ресурсами** (*dyrektor urzędu morskiego*). Він між іншим уповноважений до надання висновків та погодження документів державного планування та рішення про екологічні умови реалізації планованої діяльності, які стосуються морських ресурсів<sup>251</sup>.

Отже, повноваження у сфері охорони довкілля і природних ресурсів у Республіці Польща мають різні органи державної влади і місцевого самоврядування. Належать до них:

1) центральні органи державної влади:

<sup>240</sup> Ст. 343 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.

<sup>241</sup> Ч. 4 ст. 14 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.

<sup>242</sup> Ст. 80 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.

<sup>243</sup> Ст. 132 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.

<sup>244</sup> П. 1 ч. 1 ст. 135 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.

<sup>245</sup> Ч. 3 ст. 188, ч. 4 ст. 226, п. 1 ч. 3 ст. 237 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.

<sup>246</sup> Ч. 2, 13 ст. 190 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.

<sup>247</sup> Ч. 1, 3 ст. 191 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.

<sup>248</sup> Ч. 19 ст. 272, ч. 6 ст. 273, ч. 15 і 19 ст. 275, ч. 7 ст. 281, ч. 7 ст. 310, ч. 6 ст. 311 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.

<sup>249</sup> Ч. 5 ст. 14 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.

<sup>250</sup> Ч. 2 ст. 394, ст. 424 Закону РП “Водний Кодекс” від 20 липня 2017 р.

<sup>251</sup> Ч. 2 ст. 57, п. 1 ч. 1 ст. 77 Закону РП “Про ОВД”.

- 1.1) загальної компетенції:
  - Рада Міністрів,
  - Міністр державної оборони,
  - Міністр економіки,
  - Міністр внутрішнього водного транспорту,
  - Головний санітарний інспектор та ін.;
- 1.2) спеціальної компетенції:
  - Міністр охорони довкілля,
  - Міністр управління водними ресурсами,
  - Генеральний директор охорони довкілля,
  - Головний інспектор охорони довкілля,
  - керівник головного управління охорони природи,
  - директор державного управління водними ресурсами "Польські води",
  - директор управління морськими ресурсами;
- 2) місцеві органи державної влади:
  - 2.1) загальної компетенції:
    - воєвода,
    - воєводські і повітові санітарні лікарі та ін.;
  - 2.2) спеціальної компетенції:
    - регіональні директори охорони довкілля,
    - воєводські інспектори охорони довкілля,
    - керівники регіональних управлінь охорони природи,
    - директори регіональних управлінь водними ресурсами "Польські води";директори управлінь суббасейнами; директори нагляду за водними ресурсами;
- 3) органи місцевого самоврядування:
  - 3.1) сеймік воєводства і маршал воєводства,
  - 3.2) рада повіту і староста,
  - 3.3) рада гміни, вїйт, бурмістр, президент міста.